

वन लगानी कार्यक्रम (फीप) र समर्पित अनुदान प्रक्रिया (डीजीएम) मा आदिवासी जनजातिको सुभावा-२०७४

आश्विन, २०७४

वे पाल आदिवासी जनजाति महासंघद्वारा आयोजित १२-१३ भदौ २०७४ (२८-२९ अगष्ट २०१७) मा भएको राष्ट्रिय परामर्श गोष्ठीमा उपस्थितहरूद्वारा वन लगानी कार्यक्रम (फीप) र समर्पित अनुदान प्रक्रिया (डीजीएम) लाई गम्भीर रूपमा लिंदै,

आदिवासी अधिकारसम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय घोषणापत्र-२००७; अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठनको महासन्धि नं. १६९, जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि खाका (युएनएफसीसी), जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी पेरिस सम्झौता र जैविक विविधतासम्बन्धी महासन्धिमा उल्लेखित आदिवासी जनजातिसँग सम्बन्धित धारा र निर्णयहरूमा प्रत्याभूत आदिवासीहरूको अधिकारलाई प्रयोग, उपभोग र स्मरण गर्दै गराउँदै निम्न बमोजिमको वन लगानी कार्यक्रम (फीप) र समर्पित अनुदान प्रक्रिया (डीजीएम) मा आदिवासी जनजातिको सुभावा-२०७४ जारी गर्दछौं ।

१. आदिवासीको अधिकारसम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय घोषणा पत्र-२००७, अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन महासन्धि नं. १६९, जैविक विविधता महासन्धि

८ (j), जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि खाका (युएनएफसीसी)को सम्बन्धित निर्णयहरू, जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी पेरिस सम्झौतालागायत आदिवासी जनजातिको अधिकारसम्बन्धी राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय प्रावधानहरूलाई वन लगानी कार्यक्रम (फीप) र समर्पित अनुदान प्रक्रिया (डीजीएम)सँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरूले आधारभूत मापदण्डको रूपमा अङ्गिकार गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने,

२. आदिवासी जनजातिलाई सरोकारवालाको रूपमा नभई अधिकारवालाको रूपमा अङ्गिकार र स्वीकार गरिनुपर्ने,
३. जल, जंगल, जमिन, प्राकृतिक स्रोत साधन र आफ्नो भू-क्षेत्रप्रति आदिवासी जनजातिको अधिकार सुनिश्चित हुनुपर्ने,
४. आदिवासी जनजातिको वनलागायत प्राकृतिक स्रोत साधनसँग बहुआयामिक र अन्त्योन्थाश्रित सम्बन्ध भएको तथ्यलाई आत्मसाथ गर्दै डीजीएम र फीप क्रियाकलापहरूमा उनीहरूको पहुँच र पूर्ण सहभागिता प्रभावकारी रूपले हुनुपर्ने,

५. आदिवासी जनजातिको प्रथाजन्य कानून, अभ्यास र संस्थाहरूलाई मान्यता दिइनुपर्ने, साथै आदिवासी जनजातिको संस्कृति, चालचलन, परम्परा, जीवनपद्धति, परम्परागत अभ्यास, ज्ञान, कला, सीप र प्रविधिमा नकारात्मक असर पार्न नहुने,
६. आदिवासी जनजातिको धार्मिक, सांस्कृतिक सम्पदालगायत मूर्त र अमूर्त संस्कृतिलाई मान्यता दिँदै यस्ता सम्पदा र संस्कृतिलाई डीजीएम र फीप क्रियाकलापले असर पार्न नहुने,
७. आदिवासी जनजातिको भूमि अधिकार र जीवन पद्धतिमा हानी हुने गरी डीजीएम र फीप क्रियाकलाप सञ्चालन नहुने प्रतिबद्धता सुनिश्चितता हुनुपर्ने,
८. डीजीएम र फीप सञ्चालन गर्नुपूर्व आदिवासी जनजातिसंग स्वतन्त्र, अग्रिम जानकारीसहितको मञ्जुरी (एफपीक) अनिवार्य हुनुपर्ने,
९. डीजीएम र फीप सञ्चालन गर्दा आदिवासी जनजाति महिला र युवाको सवालहरू र अर्थपूर्ण सहभागितालाई सुनिश्चिता गरिनुपर्ने,
१०. डीजीएम र फीपको सबै दस्तावेज र सूचना प्रयाप्त समयमा आदिवासी जनजातिलाई सहजतापूर्वक आफ्नै मातृभाषा र आदिवासी मैत्री माध्यममार्फत् उपलब्ध गराउनुपर्ने,
११. आदिवासी जनजातिले परम्परादेखि भोगचलन गर्दै आएको वन र चरिचरण क्षेत्रमा बन्देज गर्न नपाइने, साथै उनीहरूका जीविकोपार्जन, सांस्कृतिक, धार्मिक र आध्यात्मिक प्रयोजनका लागि आवश्यक पर्ने काठ र गैरकाठ पैदावर संकलन र उपभोगमा प्रतिबन्ध लगाउन नपाइने,
१२. डीजीएम र फीपसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूको हरेक चरण र तहका निर्णय प्रक्रिया र संरचनाहरूमा आदिवासी जनजातिको सामूहिक र प्रतिनिधिमूलक संस्थामार्फत् आदिवासी जनजातिलाई पूर्ण, प्रभावकारी र समानुपातिक रूपमा समावेश गराइनुपर्ने,
१३. आदिवासी जनजातिले परम्परागत रूपमा भोगचलन गर्दै आएको, चरिचरण, वन र भू-क्षेत्रलाई सरकारी वन, सामुदायिक वन, साभेदारी वनलगायत अन्य किसिमको वनमा परिवर्तन गर्न नपाइने,
१४. आदिवासी जनजातिको बौद्धिक सम्पतिलाई सुनिश्चितता गर्दै उनीहरूको परम्परागत ज्ञान, कला, सीपमा आधारित व्यवसायलाई प्रबर्द्धन र व्यवसायिकीकरण गरिनुपर्ने,
१५. डीजीएम र फीप क्रियाकलापहरूको प्राविधिक र अन्य सबै विषयहरूबारे आदिवासी जनजातिलाई सचेतना र क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने र कार्यक्रमहरूको सबै चरणहरूमा आदिवासी जनजाति विज्ञ, नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ (नेफिन) र राष्ट्रिय आदिवासी जनजाति महिला महासंघ (निफ)को सिफारिसमा संलग्न गराइनुपर्ने,
१६. जल, जंगल, जमिनसँग आदिवासी जनजातिको प्रत्यक्ष सम्बन्ध हुने भएकोले संरक्षित क्षेत्र, वन र निकुञ्जमा परम्परागत जीवनपद्धतिका लागि प्रवेश गर्दा आदिवासी जनजातिमाथि हुने गरेको सैनिकीकरण, हिंसा, यातना र मानवअधिकार हननजस्ता कार्यहरू डीजीएम र फीप क्रियाकलापहरूद्वारा नहुने सुनिश्चिता हुनुपर्ने,
१७. आदिवासी जनजातिको मानवअधिकारको सम्मान, गुनासो सुनुवाई, न्याय सुनिश्चित गर्ने संयन्त्र निर्माण हुनुपर्ने,
१८. नेपालमा डीजीएम र फीप क्रियाकलापहरूसँग सम्बन्धित प्रक्रिया र कार्यक्रमले नेपालको सम्पूर्ण आदिवासी जनजातिको सामूहिक प्रतिनिधिमूलक संस्था नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ (नेफिन) भएको तथ्यलाई अंगिकार गर्नुपर्ने,
१९. नेपालका सम्पूर्ण आदिवासी जनजातिहरूको एक मात्र प्रतिनिधिमूलक साभ्ना संस्था नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ (नेफिन)को जिम्मेवारी र कर्तव्य अनुरूप नेपालका आदिवासी जनजातिहरूको सवालको नेतृत्व र समन्वय नेपाल

- आदिवासी जनजाति महासंघ (नेफिन)ले गर्नुपर्ने,
२०. राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरू र सरकारी निकायहरूले नेपालमा डीजीएम र फीपसँग सम्बन्धित विषयमा आदिवासी जनजातिलाई सम्पर्क र समन्वय गर्दा नेपालका सम्पूर्ण आदिवासी जनजातिहरूको एक मात्र प्रतिनिधिमूलक साभ्ना संस्था नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ (नेफिन) मार्फत् गरी वैद्यतापूर्ण प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्नुपर्ने ।

सुभाव गरिएका केही क्रियाकलापहरू

ज्ञानको व्यवस्थापन (Knowledge Management)

- प्राकृतिक स्रोतसँग सम्बन्धित आदिवासी जनजातिको ज्ञान, सीप, मूल्य मान्यतालगायतको प्राज्ञिक अध्ययन अनुसन्धानहरू गर्ने,
- प्राकृतिक स्रोतसँग सम्बन्धित आदिवासी जनजातिको ज्ञान, सीप, मूल्य मान्यतालगायतको दस्तावेजीकरण गर्ने,
- आदिवासी जनजातिसम्बन्धीको खोज, अध्ययन अनुसन्धानलगायत आधुनिक विज्ञानसम्बन्धी स्रोत केन्द्र स्थापना गर्ने,
- आदिवासी जनजाति विज्ञ समुह (थीड्क ट्याड्क)लाई सहयोग गर्ने,
- तथ्य र सूचना व्यवस्थापन र सम्प्रेषण गर्ने,

जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धि

(Awareness Raising and Capacity Building)

- आदिवासी जनजाति समुदायमा सम्बन्धित विषयका स्रोत व्यक्तिहरू, विज्ञहरू सबै तह (राष्ट्रिय र स्थानीय) हरूमा उत्पादन र प्रशिक्षित गर्ने,
- आदिवासी जनजाति समुदायका व्यक्तिहरूलाई प्रशिक्षणपश्चात् 'On-the job- training' प्रदान गर्ने,
- आदिवासी जनजाति विज्ञानसँग सम्बन्धित अभ्यास, मूल्य मान्यता, ज्ञान, सीपसम्बन्धी 'एकेडेमीक' र 'ननएकेडेमीक' दुबै प्रकारको पाठ्यक्रम विकास गर्ने र उक्त पाठ्यक्रमहरूमा आधारित भएर ज्ञान प्रदान गर्न इच्छुक व्यक्तिहरूलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने,
- जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालिमहरू सञ्चालन गर्दा योजनाबद्ध रूपले अल्पकालिन र दीर्घकालिन कार्यक्रमहरूमा सहयोग गर्ने,
- सिकाइ आदानप्रदान गर्न समय-समयमा अवलोकन भ्रमणका लागि सहयोग गर्ने,

सुशासन प्रबर्द्धन (Governance Strengthening)

- आदिवासी जनजाति र नेपाल सरकारबीच साभेदारी गर्ने,
- नेतृत्व विकास र सुशासनसम्बन्धी प्रशिक्षण, अन्तरक्रिया, छलफल, गोष्ठी, सेमिनार गर्ने,
- सार्वजनिक सुनुवाई र सोसल अडीट नियमित गर्ने,
- आदिवासी जनजातिका प्रतिनिधिमूलक संस्थाहरूलाई संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका लागि सहयोग गर्ने,
- समुदायमा आधारित सूचना र अनुगमन प्रणाली लागू गर्ने,
- आदिवासी जनजातिको परम्परागत जलस्रोत संरक्षण र व्यवस्थापन (सिँचाइ, कुलो, नहर, पोखरी आदि) प्रणालीलाई सहयोग गर्ने,

वन क्षेत्रमा आधारित उद्यमशिलता

(Promoting Forest Sector Entrepreneurship)

- आदिवासी जनजातिको संस्कृति, परम्परा, ज्ञान, सीप, कलामैत्री उत्पादन र बजारीकरण गर्न सहयोग गर्ने,
- जडिबुटी प्रशोधन र व्यवसायिकीकरणलाई सहयोग गर्ने,

प्रकृतिमा आधारित पर्यटन (Nature Based Tourism)

- आदिवासी जनजातिको संस्कृति र सम्पदाहरूलाई संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने,
- आदिवासी जनजातिको हस्तकला, लोक श्रुति, संगीत र कथ्यहरूलाई संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न सहयोग गर्ने,
- पर्यटन प्रबर्द्धनका लागि आदिवासी जनजाति समुदायलाई भौतिक पूर्वाधार र प्रविधि स्थापना गर्न सहयोग गर्ने,

Recommendations of Indigenous Peoples of Nepal on Forest Investment Program (FIP) and Dedicated Grant Mechanism, 2017

August 2017

Giving serious attention to the discussions and decision of the National Consultation Workshop on Forest Investment Program and Dedicated Grant Mechanism held by Nepal Federation of Indigenous Nationalities (NEFIN), on August 28-29, 2017,

Recalling and drawing attention to the rights of indigenous peoples as enshrined in United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (UNDRIP)-2007, International Labor Organization (ILO) Convention No. 169, Convention on Biological Diversity (CBD), and the decisions in relation to indigenous peoples under United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), including the Paris Agreement,

The indigenous peoples of Nepal put forth their recommendations regarding any processes and activities of Forest Investment Program and Dedicated Grant Mechanism in Nepal, as follows.

1. All FIP and DGM activities in Nepal should, as minimum standards, adopt and implement indigenous peoples' rights-related national and international legal provisions and obligations as stated, particularly in UNDRIP, ILO C 169, CBD 8 (j), UNFCCC decisions, including the Paris Agreement.
2. Indigenous peoples should be recognized and treated as a right holder rather than merely as a stakeholder.
3. Indigenous peoples' rights over natural resources including forests, lands, water and their territories should be guaranteed.
4. Access to and, full and effective participation of indigenous peoples in all FIP and DGM processes and mechanisms should be ensured, acknowledging the fact that they have

5. symbiotic and multi-dimensional relationships with natural resources.
6. Customary laws and institutions of indigenous peoples should be recognized, and measures should be put in place to ensure that FIP and DGM do not adversely affect culture, livelihood, knowledge, arts, skills and technology of indigenous peoples.
7. Religious and cultural heritages, including tangible and intangible ones, of indigenous peoples should be recognized and no FIP and DGM activities should adversely affect these cultural heritages.
8. It should be guaranteed that no FIP and DGM activities have negative implications for customary land tenure, livelihood and ancestral territories of indigenous peoples.
9. No forests and lands that have been customarily managed, used and owned by indigenous peoples should be converted to government forest or put under any other forestry regimes.
10. FIP and DGM activities should not, in any way, lead to indigenous peoples being restricted in using forests and pasturelands that they have been customarily managing for generations, and also they should not restrict a free access of indigenous peoples to collect timber and non-timber forest products for their livelihood and for fulfilling their religious, cultural and spiritual needs.
11. Free, prior and informed consent (FPIC) of indigenous peoples should mandatorily be obtained prior to implementation of any FIP and DGM activities.
12. Concerns of indigenous women and youth should be addressed and their full and effective participation should be ensured prior to implementation of FIP and DGM.
13. All FIP and DGM-related information and documents should be easily available to indigenous peoples in their respective native languages through indigenous peoples-friendly mediums in a timely manner.
14. Full, effective and proportional participation of indigenous peoples through their representative organization at all decision making phases and institutional levels of FIP and DGM should be confirmed.
15. Intellectual properties of indigenous peoples should be protected and enterprises based on their traditional knowledge, art and skills should be promoted and be linked with market by FIP and DGM.
16. Capacity of indigenous peoples on technical and other aspects of FIP and DGM should be built and indigenous experts, as recommended by NEFIN and NIWF, should be included in all phases of FIP and DGM activities.
17. During implementation of FIP and DGM activities, it should be ensured that there is no militarization, criminalization, violence, torture or any form of human rights violation against indigenous peoples while they enter protected areas, forests and national parks for fulfilling their social and cultural need.
18. Necessary mechanisms should be put in place to address human rights violation, redress grievances and resolve disputes.
19. The DGM processes in Nepal should respect the fact that NEFIN is the one and only representative umbrella organization of all indigenous peoples of Nepal.
20. By its mandate and responsibility given by all Indigenous Peoples Organizations of Nepal, NEFIN should be the organization to represent, lead and coordinate among indigenous peoples of Nepal vis a vis FIP and DGM.
21. All national and international actors and government agencies should contact and coordinate with NEFIN, about any matter related to indigenous peoples of the country, to respect and gain legitimacy of representation of indigenous peoples of the country.

Some recommended activities

Knowledge Management

- Conduct academic research about natural resources-related knowledge, skills, norms and values of indigenous peoples
- Document natural resources-related knowledge, skills, norms and values of indigenous peoples
- Establish a resource center for research and study of indigenous peoples and to build synergies of modern science and knowledge of indigenous peoples
- Support indigenous think-tank
- Manage and disseminate information

Awareness Raising and Capacity Building

- Produce and train indigenous resource persons and experts on indigenous knowledge, skills, culture and value system and communities at national, provincial and local levels
- Provide on-the-job training to indigenous peoples
- Develop curriculums for both academic and non-academic courses about knowledge, skills, traditional practices, value system of indigenous peoples and award scholarships
- Support short-term and long-term awareness raising and capacity building programs
- Support exposure visit for sharing good practices/ lessons learnt

Good Governance

- Build partnership between the Nepal government and indigenous peoples
- Conduct trainings, interactions, discussions, seminars, workshops about leadership development and good governance
- Conduct public hearing and social audit regularly
- Support representative organizations of indigenous peoples for institutional capacity building
- Implement community based monitoring and information system
- Support traditional water conservation and irrigation management (including construction of irrigation canals, ponds etc)
- Promotion of forestry sector entrepreneurship
- Support production and marketing of indigenous products, crafts, artworks, knowledge and skills
- Support herb and aromatic plants processing and assist in commercialization of those products

Eco-cultural Tourism

- Preserve and promote cultural heritages of indigenous peoples
- Preserve handicraft, folklore, folk music of indigenous peoples
- Support indigenous communities in infrastructure and technology development for promotion of tourism